

**Președintele Parlamentului
Republicii Moldova**

De difuzat deputaților.

Spre avizare:

- Comisiilor permanente,
- Guvernului RM,
- Centrului Național Anticorupție,
- Direcției generale juridice – conform
Regulamentului

Comisiei cultură, educație, cercetare,
tineret, sport și mass-media – în baza
avizelor de prezentat raportul în Parlament.

Parlamentul
Republicii Moldova

VN 17-06/04

26 iunie 2025

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

**Biroul permanent al
Parlamentului Republicii Moldova**

În conformitate cu prevederile articolului 73 din Constituția Republicii Moldova și articolului 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014.

*Anexă: 1. Proiectul de lege – 2 file
2. Notă de fundamentare – 6 file*

Veaceslav NIGAI

Deputat în Parlament

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	272
26	06 2025
Ora	

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014

Parlamentul adoptă prezenta lege organică

Art. I. –Codul educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319–324, art. 634), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 9, după alineatul (3), se introduce un alineat nou (3¹), cu următorul cuprins:

„(3¹) Dreptul la educație al copiilor din mediul rural include accesul fizic și geografic la instituții școlare apropiate de domiciliu. Statul are obligația de a preveni închiderea instituțiilor de învățământ care constituie singura opțiune educațională din localitate.

2. După articolul 9, se introduce un articol nou, Articolul 9¹, cu următorul cuprins:

Articolul 9¹ – Protecția instituțiilor de învățământ din mediul rural

(1) Instituțiile de învățământ general din mediul rural care deserveșc comunități izolate sau vulnerabile beneficiază de regim special de protecție în cadrul politicilor de reorganizare a rețelei școlare.

(2) În scopul asigurării accesului echitabil la educație, autoritățile administrației publice centrale și locale vor garanta menținerea și funcționarea instituțiilor de învățământ general din localitățile rurale izolate, slab populate sau cu infrastructură de transport insuficient dezvoltată.

(3) Închiderea sau reorganizarea acestor instituții se admite doar în baza unei analize multidimensionale care să includă factori sociali, geografici, economici și educaționali, precum și după consultarea obligatorie a comunității locale.

(4) Ministerul Educației și Cercetării va elabora, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, un Regulament privind evaluarea și protecția instituțiilor de învățământ din mediul rural.”

Art. II. – (1). Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege pentru modificarea Codului educației al
Republicii Moldova nr. 152/2014

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul a fost elaborat și înregistrat de către deputatul în Parlament, Veaceslav NIGAI

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

- Art. 73 din **Constituția Republicii Moldova nr. 1/1994** („**Articolul 73. Inițiativa legislativă - Dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților în Parlament, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia.**”);
- Art. 47 din **Legea nr. 797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului (Articolul 47. Condițiile exercitării dreptului de inițiativă legislativă și subiecții acestui drept).**

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

În prezent, Republica Moldova este una dintre cele mai rapide țări în declin demografic din lume. Potrivit unui raport din ianuarie 2025 de la Centrul pentru Studii Estice OSW, populația țării (excluzând Transnistria) a scăzut cu aproximativ 35% din 1991, ajungând la 2,4 milioane de locuitori.

Acest declin este cauzat în principal de:

- **Migrația economică masivă:** Peste 1 milion de cetățeni moldoveni (40–50% din populația actuală) lucrează în străinătate, ceea ce reduce direct numărul familiilor și al copiilor rămași în țară.
- **Rata natalității scăzută:** În 2024, rata fertilității a fost de 1,6 copii per femeie, sub nivelul de înlocuire (2,1–2,2), conform aceluiași raport.
- **Îmbătrânirea populației:** Numărul persoanelor cu vârste între 15 și 34 de ani (grupul care include părinții potențiali ai copiilor de vârstă școlară) a scăzut cu 40% în ultimul deceniu, în timp ce proporția celor peste 60 de ani a crescut de la 9% în 1991 la 25% în 2024.

Aceste schimbări demografice au dus la o scădere semnificativă a populației școlare, în special în zonele rurale, unde migrația și natalitatea scăzută sunt mai pronunțate.

Problema închiderii/reorganizărilor instituțiilor de învățământ școlar în Republica Moldova este strâns legată de schimbările demografice majore, inclusiv declinul populației și migrația economică, care au redus semnificativ numărul de elevi, în special în zonele rurale. Această situație a dus la închiderea sau reorganizarea mai multor școli, ridicând preocupări legate de accesul la educație și impactul social asupra comunităților locale. Ministerul Educației și Cercetării susține că reorganizarea școlilor este necesară pentru a asigura o educație de calitate, nu doar pentru a reduce cheltuielile. Autoritățile promovează fuziunea sau închiderea școlilor cu număr redus de elevi pentru a optimiza resursele și a îmbunătăți condițiile de învățământ. Totuși, această abordare a stârnit controverse, deoarece comunitățile locale văd aceste măsuri ca pe o amenințare la adresa dezvoltării locale.

Închiderea școlilor are un impact semnificativ asupra comunităților, în special în zonele rurale:

Depopularea satelor: Comunitățile locale consideră că închiderea școlilor accelerează depopularea, deoarece familiile cu copii sunt mai puțin dispuse să rămână într-o localitate fără instituții educaționale. Acest aspect este menționat în articolul de pe Moldova1, unde părinții exprimă îngrijorări legate de viitorul satelor.

Probleme de transport: Părinții se confruntă cu dificultăți în a-și trimite copiii la școli mai îndepărtate, ceea ce poate duce la o scădere a frecvenței școlare și la creșterea abandonului școlar.

Accesul la educație timpurie: Închiderea școlilor poate afecta și accesul la grădinițe, deoarece acestea sunt adesea legate de infrastructura școlară existentă, limitând opțiunile pentru părinți.

În acest context, finalitatea principală a proiectului este protejarea instituțiilor școlare din mediul rural prin introducerea unor garanții legislative privind menținerea funcționării acestora, în vederea asigurării accesului echitabil și efectiv la educație pentru copiii din zonele rurale și izolate.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Propunerea legislativă are ca obiectiv principal protejarea școlilor rurale și asigurarea accesului echitabil la educație pentru copiii din mediul rural. Prin introducerea unui regim special de protecție, consultarea comunității și

elaborarea unui regulament detaliat, aceasta urmărește să prevină închiderea arbitrară a școlilor și să susțină dezvoltarea durabilă a comunităților rurale. Această inițiativă este crucială în contextul declinului demografic și al provocărilor actuale ale sistemului educațional din Republica Moldova.

Obiectivele urmărite prin această inițiativă legislativă sunt:

Asigurarea accesului echitabil la educație pentru copiii din mediul rural:

- ✓ Propunerea introduce un nou alineat (3¹) la articolul 9 al Codului educației, care stipulează că dreptul la educație al copiilor din mediul rural include accesul fizic și geografic la instituții școlare apropiate de domiciliu. Statul este obligat să prevină închiderea școlilor care reprezintă singura opțiune educațională în localitate. Acest obiectiv vizează eliminarea barierelor geografice și asigurarea că toți copiii au acces la educație, indiferent de locul de reședință.

Protecția specială a școlilor rurale din comunități izolate sau vulnerabile:

- ✓ Se introduce un articol nou, Articolul 9¹, care prevede un regim special de protecție pentru instituțiile de învățământ general din mediul rural care deserveșc comunități izolate sau vulnerabile. Aliniatul (1) subliniază importanța acestor școli în cadrul politicilor de reorganizare a rețelei școlare. Aliniatul (2) obligă autoritățile centrale și locale să garanteze menținerea și funcționarea acestor școli, în special în zone cu infrastructură de transport insuficient dezvoltată, recunoscând astfel nevoile specifice ale comunităților rurale.

Prevenirea închiderii sau reorganizării școlilor rurale fără consultare și analiză detaliată:

- ✓ Aliniatul (3) al Articolului 9¹ specifică că închiderea sau reorganizarea școlilor rurale este permisă doar după o analiză multidimensională care ia în considerare factori sociali, geografici, economici și educaționali. De asemenea, este necesară consultarea obligatorie a comunității locale, ceea ce asigură implicarea directă a celor afectați și promovează decizii transparente și responsabile.

Elaborarea unui cadru normativ pentru evaluarea și protecția școlilor rurale:

- ✓ Aliniatul (4) al Articolului 9¹ obligă Ministerul Educației și Cercetării să elaboreze, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a legii, un Regulament privind evaluarea și protecția instituțiilor de învățământ din mediul rural. Acest regulament va stabili criterii clare și proceduri pentru protejarea acestor școli, oferind un cadru legal și administrativ pentru implementarea măsurilor propuse.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni alternative nu au fost identificate.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Proiectul de lege va impune sectorului public o serie de noi obligații și responsabilități, cu implicații financiare și administrative semnificative, dar care vizează, în cele din urmă, asigurarea unui drept fundamental și consolidarea coeziunii sociale în comunitățile rurale.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea prevederilor proiectului de lege implică alocarea resurselor bugetare suplimentare pentru protejarea instituțiilor școlare din mediul rural. Protejarea școlilor rurale asigură accesul echitabil la educație, reducând riscul abandonului școlar, în special în rândul copiilor din zone izolate sau comunități vulnerabile. În Moldova, 90% dintre copiii din zonele rurale frecventează școala primară, dar doar 85% continuă la nivelul secundar inferior, ceea ce subliniază importanța școlilor locale.

Școlile rurale sunt centre comunitare esențiale. Menținerea lor previne depopularea satelor, deoarece familiile cu copii sunt mai puțin dispuse să părăsească localitățile fără școli. Închiderea școlilor poate accelera declinul economic al satelor, reducând atractivitatea acestora pentru investiții.

Educația contribuie la reducerea sărăciei și la creșterea productivității. Prin menținerea școlilor rurale, Moldova poate investi în capitalul uman, ceea ce duce la o forță de muncă mai calificată și la o economie mai competitivă. Beneficiile pe termen lung includ reducerea cheltuielilor sociale și creșterea veniturilor fiscale din ocuparea forței de muncă.

Sursele de finanțare

Resursele necesare urmează a fi acoperite din bugetul de stat.

Justificare economică

Inițiativa legislativă este justificată din punct de vedere economico-financiar prin rolul școlilor rurale în asigurarea accesului la educație, prevenirea depopulării și promovarea dezvoltării economice. Deși menținerea școlilor rurale implică costuri mai mari pe elev, beneficiile pe termen lung, precum reducerea sărăciei și stabilitatea comunităților, depășesc aceste costuri. Implementarea unui regulament detaliat, așa cum prevede inițiativa, va permite o alocare mai eficientă a resurselor și o evaluare multidimensională a impactului.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Prin stabilizarea și revitalizarea comunităților rurale, proiectul de lege creează un mediu mai favorabil pentru dezvoltarea și sustenabilitatea afacerilor private în aceste zone, transformând școlile nu doar în centre educaționale, ci și în piloni de susținere economică și socială.
4.4. Impactul social
Prin acest proiect de lege modificările și completările aduse Codului Educației al Republicii Moldova, vor avea un impact social semnificativ și, în mare parte, pozitiv, vizând protejarea și îmbunătățirea accesului la educație în mediul rural. Iată principalele aspecte ale impactului social:
• Reducerea inegalităților • Prevenirea abandonului școlar • Consolidarea comunităților rurale • Protejarea drepturilor copiilor și familiilor.
<i>4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal</i>
Noile reglementări nu vor avea impact asupra protecției datelor cu caracter personal.
<i>4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen</i>
Reglementările prevăzute de prezentul proiect, se vor realiza în mod echitabil, fără discriminare și nu vor afecta egalitatea de gen.
4.5. Impactul asupra mediului
Implementarea modificărilor propuse nu va avea impact asupra mediului.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu sunt
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Prezentul proiect nu conține norme privind armonizarea cadrului normativ național cu legislația Uniunii Europene.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În conformitate cu Legea nr. 100/2017, proiectul urmează a fi transmis spre avizare autorităților competente și plasat pe pagina oficială a Parlamentului.

7. Concluziile expertizelor

Vor fi incluse după efectuarea expertizelor.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Odată cu intrarea în vigoare a prezentului proiect de lege, Guvernul în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va aduce actele normative relevante în concordanță cu prevederile acestei legi.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea prevederilor proiectului de lege va reveni Ministerului Educației și Cercetării conform competențelor și atribuțiilor acestora.

Veaceslav NIGAI
Deputat în Parlament

